

poročati tudi revnim starišem. Rekel sem tudi, da se morajo podajati otroku vedno le v čistih posodah. Za umivanje in čiščenje posod potrebujemo pa nekaj časa; nič ne dé, ali čednost ne škoduje nikjer. Vsacemu ostaje od opravil gotovo nekaj časa. Ta je za počitek, se mi bo odgovorilo. Gotovo da, ali stariši imajo razven drugih opravil, tudi skrbeti za odgojo svojih otrok. Tedaj morajo ostali čas porabiti v to, saj so postali zato stariši.

Pijača otrokova naj bo voda. Ali pri tej je nekaj pomniti. Ako so pljuca tako vroča, da serce urno bije, se ne sme piti; sicer pa, če je človek tudi poten, voda ne škoduje. Če pride premalo vode v telo, zboli človek; če jo je pa preveč, izpuhti kot pot iz njega. Vendar kar je preveč, je preveč, in ni dobro. Tedaj se tudi ne sme piti vode čez mero.

Otroci pijo tudi kavo. To ravno ni nič napačnega, ali bolje je mleko. Ako se jim pa že daje kava, naj se zerna prej omijejo, preden se žgo, kajti ona so, kakor sem že omenil mnogokrat pobarvana.

(Dalje prihodnjič.)

Dr. Jakob Zupan.

V „Illyr. Bl.“ str. 12 oméni nekdo, da so v Remih bile posebne bukve slovanske, na ktere so prisegovali kralji francoski. Francozom so bile neznane, in v Parizu se med kineškimi listinami nahajajo tudi glagoliški pisane slovanske. Morda je oni evangelij pridobil bil že Karel Veliki od Čehov ali severnih Vendov t. j. Lužiških Slovanov. — Nato se oglasi dr. Zupan v l. 5 str. 19 v spisku: „**Ueber das slavische Evangelium zu Rheims**“, kjer terdi, da je omenjena knjiga prišla na francosko med l. 1250—1270. svetemu Ludviku v dar od serbske kraljice Helene, kateri je bil soprug veliki kralj, Uroš Dragoslav, Nemanič V. (od l. 1237 do 1272; cf. Kopitar. Slavisch. Bibl. I. str. 83; Metelko. Jezičn. XI. str. 118—120 i. t. d.). Ker je bila Helena vdana cerkvi latinski, lahko da so jej dali spisati spominek poleg Cirilice tudi v Glagolici, v kateri so od l. 1248 katoliški Dalmatinci in Bošnjaci zopet smeli obhajati liturgijo. Uroš, pravi Zupan v opombici, to je gerški Kosmas, ures Schmuck, urešiti schmücken; Dragoslav, komur draga je slava; Nemanja zval se je Štefan, začetnik Nemaničev (ime po Metliškem navadno), češ, da ni ne manji v oblasti mimo prednikov i. t. d. —

V št. 10 priobči prof. Seidl v Celju cesarju letopisno čestitko latinsko; a v št. 10 sestavi prof. Zupan koj naslednjo slovensko pa latinsko (in to v Bohoričici):

Franz V. per VIMV
 lhtér Defet. Let. CraLV
 svéfta Craľna Vhè.
 V^o Iblani. S.

FranCisCo. I. aVgVsto
 qVaDragesIMo. regul. Vere
 Carnlae. pla. oVatlo.
 Aemonaë. S.

V št. 11 je zapel jo spet „lega. eXeLencIJI. bar onV. loshe. Ca
fhMIDbVrg. VesILo“:

Od Juvavje do Metlike
Se blagré o Jožefu:
Nemci, Vindi brez razlike,
Vredni, ljubi Šmidburgu.

Tebe kosmopolitnje
Duh visoki Herderja,
Vindov sercu prikupuje
Narod Grima, Honthejma.

Vidil prej ljud Korotana
Tebe, jel ljubiti prej:
Ladana krotkó Ljubljana
Menj ljubila Tebe nej.

Voši Krim Celovcu biti
Dalje raka Tvojih det;
Ve, ljubáv si tel verniti,
V' prvo tak lepó sprejet.

Savi Tebe pobratila
Labe, Čeh ljudmil Barón!
Krajna vekome slavila
Bo Te, krajinšine patrón!

Bojo Tebi naj enaki
Sprug, roditel, poglavár,
Zagrajen bi svét napaki
Spet bil čednosti altár:

Spet veseli bi življenja
Uživali mirno slast:
Brez ropota, brez kesneuja
Radi bogali oblast.

Mnogo, mnogo let ohrani
Te človestvu Gospod Bog!
Po Kamilu rasprostrani
Imovitje, réd okrog!

Erläuterungen.

1. Juvavje, Salzburgerisch. 2. Blagriti, glücklich preisen. 3. Razlika, Unterschied. 4. Kosmopolitovati, zum Weltbürger bilden. 5. Herder, der in seinen Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit die eines Kosmopoliten würdige Schilderung der Staven lieferte. 6. Grimm, der eifrige Slavist zu Göttingen. 7. Hontheim, der berühmte (?) Weibschaf zu Trier. 8. Korotán, Karnten. 9. Ladana, regiert. 10. Krim, Berg bei Laibach, statt Krain. 11. Raka dét, Brust für Kinder. 12. Ljubav, Ljubezen, Liebe. 13. Labe, Elbe. 14. Čeh, Böhme. 15. Ljudmil, Philantrop. 16. Sprug, Gemal. 17. Roditel, Vater, Erzeuger. 18. Slast, Wonne. 19. Kesneuja, Zaudern. 20. Oblast, Macht, Machthaber. 21. Mnog, viel. 22. Kamil, nach Jesus: ingenuus, freigeboren; aus welcher Sprache wohl? nicht etwa aus der slavischen? in Slavischen bedeutet smil, smel, fähig, frei; sméti, dürfen, wagen. S wurde in ca verwandelt, wie in calamus aus der slavischen slama, Stalm, Stroh, Rohr. Nach Graf Gilsford und Prinz de Ligne kann man weder das Lateinische noch das Griechische ohne die slavische Sprache ergründen. Welche Aufforderung, dieses auszubreitete und allerälteste Idiom auf Gotteserdboden zu studieren, wenn man ein Freund des erschöpfenden Wissens ist! 23. Rasprostraniti, erweitern. 24. Imovitje, Wohlstand, Wohlhabenheit. 25. Red, Ordnung. Z.

Ravno ta list prinese izverstno priklado: „500 slovenskih pregovorov“, izmed katerih naj se znamenitnejši nekaj po pomenu nekaj po obliki ponatisnejo tu naslednji:

1. Ak družina ne bode besna, toll, — Gostém ne bode hiša tesna.
6. Ako ti dobro na skali, pomikni se gori! 9. Bes, Dámon, te lopi! 10. E's te plentaj! nehme gefangen. 11. Bil bi hleb, zobjé se dobé. 12. Blagodat, Segen, božja pada za zemljo. 15. Blagor meni! glejte kuma, Gevatter, — Meni bode dal dva ujma, Mählergebüh'r. 16. Blagor meni! glejte kuma! — Meni bo sómlel brez ujma. 18. Bob cvote, gospodarja pes ne zná. 21. Bodi v družbi, bodi sam, — Bodi sramniga te sram! 23. Bog edin, prijatlov skedin. 24. Bog ljubi trojico. 25. Bog ne zedini Vlahov! Turška molitev. 26. Bog oblačí, Bog prevedrí. 35. Bolji danes kos, kakor

jutri gos. 37. Bolji dober beg od boja slabiga. 43. Brez denarja do solarja, brez solí domú. 45. Brez gnojá ni prosá. 48. Brez potú ni medú. 53. De se človek dima ne nadimí, — Ognja se ne bo nagrel. 59. Dobrimu vinu vehe ni treba. 60. Dobro blagó se hvali samó. 63. Dokljer prutje mladó, viti lahkó. 65. Dolga ljubezin gotova bolezin. 68. Dosti prijatlov, dokljer jedó. 72. Družici družica, lisici lisica. 74. Dva loša, efunde, izbila Miloša, Šerfuleš. 75. Dvoje psov na kost enó — Koljeta se mej sebó. 77. Ena domovina, ena gospodina. 78. Ena glava srejn postava. 82. Enkrat z' kopó, enkrat z' goló. 88. Glas rase gredé. 93. Gospodina tri vogale podpira. 95. Gré skoz lés, ne vidi drevés. 97. Hlec za trebuham ne hodi. 99. Hribe hvali, v' dol se vali.

102. Iz pevnice v' pivnico, Čhor, Šeller. 106. Jalovi, gešt, kozí mleko spiti. 107. Jest z okam, žuge, on skokam. 110. Kadar zlató govori, — Vsaka beseda slabí. 111. Kader vse krave bezlajo, še keba. 119. Kakor ogovor, tako odgovor. 125. Kar, božji dar. 126. Kar kolj od lozè, je bolj od vodè. 130. Kar omili, fieb wird, ne omerzne, efelt. 132. Kar se ne stori, — Se ne razglasí. 133. Kar se odloží, — Se ne opustí. 136. Kar se rodi, smerti zori. 139. Kar te ne peče, ne gasí. 143. Kdor denarje ima, — Lohka moško ravna. 148. Kdor jezik ima, v Rím zná. 150. Kdor maže, mu kaže. 151. Kdor mater ne boga, — Ga tepe nadloga. 155. Kdor po veliko pije, — Prenaglo spiye. 159. Kdor za pečjo ni bil, ne hodi drugih za peč iskat. 161. Kdor se enkrat zlagá, — Se mu več vera ne dá. 162. Kdor se enkrat venča, trant, — On se ne razvenča. 163. Kdor se kuja, mu je huja. 167. Kdor skusi, zna druge učiti. 177. Kjer te ne serbi, ne praskaj. 179. Kobila rita ovsá sita. 181. Kodar sonce teče, kruh se peče. 183. Kogar piči kača, — Se bojí martinca. 189. Kopito po nogi! — Ne nog po kopiti! 192. Kraje skri! kožel pokaži! 193. Kratka večerja, dolgo življenje. 196. Kravi tele ne smerdi. 197. Kri ni voda. 199. Kropiva ne pozebe.

200. Krotkih ovac mnogo v hlevac. 201. Kruh, sol jej! pravico govori. 205. Lačen dober kuhar. 207. Lenart Mihav stergan rokav. 208. Lenka za Lenarti brenka. 213. Letal visoko, padel globoko. 215. Lisica potuhe svarica. 222. Majhin sim tičik, tode slavičik. 225. Mala tica prepelica, — Tode vpeha konja in junaka. 226. Martin v Zagrob, Martin iz Zagroba. 227. Mati kregaje hči nevesto svari. 229. Mej dobrimi sosedi — Dobro živeti, dobro umreti. 234. Mi od volká, on primahá. 236. Mlad mesec ne sveti vso noč. 239. Mnogo hertov zajčja smert. 243. Može! možé! ne najdeniš! 246. Mošnja zgine, mož mine. 249. Na božjo pot, Bogú na pot. 250. Na lice priljudin, — Na robe ostudin. 251. Na serci treznih, — Ne jeziki pjanih. 252. Na sonci toplo, — Sinu pri materi dobro. 254. Na volka kričé, — Lisico redé. 258. Ne hodi k vajvodi z enim nosam! Pojdi k njemu s prinosam! 260. Ne stoji na zemlji dom, — Stoji na

ženi. 262. Ni vsakimu verjeti, — Kripčejí dvor zapreti. 263. Ni prav, de medved kravo sne; — Ne prav, de krava v goro gré. 269. Odkladki odpadki. 271. Od leče klepeče. 275. Od soká trebuh klempá. 276. Od vola uči se orati volè. 282. Ozuney diši, oznotrej smerdí. 285. Oči slepi. 289. Pava lepša perje, ženo mož. 298. Petica moží.

300. Pevci pivci. 302. Pijanca se senéni voz ogne. 303. Pi! tode uma ne zapí! 311. Pot leden částí — Hitro zvedení. 316. Posel osel. 317. Pozni otroci gotove sirote. 318. Po mestih ljudjé — Besede cukré. 320. Povernil mi bo, — Ko vrabíc prosó. 326. Pravic veliko, pravice malo. 327. Prav reci, pa teci. 328. Prebirač najde otirač. 330. Prevel, úberfahren, bi ga žejniga preko vodé. 332. Primaš! derží, kar imaš! 335. Raji junaško umreti, — Kakor babinsko živeti. 336. Rak zajca lovi. 337. Razvaline življenja novine. 339. Reží se kotel loncu. 341. Ribo plavati učiš. 343. Zakon brez otrok brez sonca dan. 344. Sam za-sé, ko prasé. 348. Zarečeniga kruha veliko se sné. 349. Za to kovač kleše imá, de z golo ne prime. 353. Začetik unetik. 360. Se nosi ko serna, — Pa nima ne zerna. 361. Sercé veselo kodelo prelo. 362. Zèt zna vzèt', ne dat'. 365. Ženi se bližje, ko moreš, — Botri se dalje, ko moreš. 366. Ženi sine, kadar hočeš, — Ženi hčire, kader moreš. 368. Še pes na spolovini cerkne rad. 371. Žganci streho deró, — Štruklji po sveti ženó. 373. Živi prosto, doživiš let sto. 374. Življenje žulenje. 380. Silni premožni, zvití ubožni. 382. Sin moj, um svoj. 384. Siti miši moka grení. 392. Zla koča tèmniča. 395. Smert zastonj. 396. Z mladí se ternj ojstri. 397. Snočnje vodé ne izljí, — Dokljer donašnje še ní. 398. Sonce prigréva, bo dež.

400. Sova skola ne zléže. 407. Star dvakrat otrok. 408. Stariga kozla rogoví kripčejí. 414. Stiskana jače, — Višejí skače (voda). 415. Stoječ malin, molčéč jezik, ne hasnita nič. 419. Zunej lepota, znotrej praznota. 420. Suih panjovi lahko gnetilo. 424. Taka se godí, de ga vsaka ne dobí; — Pa se tudi taka piše, de ga vsaka si ne íše. 426. Tatiče obešajo, tatove ispušajo. 427. Terma kerma. 429. Ti gospod! jes gospod! hlapec kdo? 430. Tiha voda brege bere. 435. Toplo, pa ne, ko leto; — Dobra, pa ne, ko mati. 439. Tri dni mele, pol drug dan pojé. 442. Tudi modri možjé v časi grešé. 444. Tudi štete ovce volk pojé. 445. Tuli z volkulo, — Kruli z basulo. 446. Ubožen kardelj, — 'Ma vsega dovelj. 448. Uboštvo kruši moštvo. 449. Uma mnogo, dnarjov nič. 450. Um za norjam, smert za vratam. 452. Veleva, kdor more, — Uboga, kdor mora. 454. Veliko še imajo ljudjé, le dosti nikolj. 455. Vesélo sercé pol zdravja. 456. Vid hromih ljudí — Hrometi učí. 457. Vidila konja kovati vzdignila žaba nogó. 458. Vince kisélo serce vesélo. 459. V nebó ni lahkó. 460. V nebó ni perut, na zemljo pot blizo. 462. Volk te česni. 465. Vreme nosi breme. 466. Vsaka krava svoje tele liže. 469. Vsake sanje pol resnice. 471. Vsaki pravi: daj! daj! daj! nobeniga ní, de bi rekel: na! na!

na! 474. Vsak svoje sreče kovač. 476. Vzemi ženico sebi verstnico. 477. V šolo hoditi muke prebiti. 481. Vsi smo, de se vsmili Bogú. 482. V sredi v zlati skljudi. 483. Včera skrito, — Dnes očito. 484. Čemu slepcu zercalo? Spiegel. 485. Če ne moreš pomagati, saj ne odmaguj! 487. Česar Ivče se navadi, — Se Ivanic ne odvadi. 489. Česar se Anžik uči, — Anže stori. 490. Česar v glavi ni, peta namesti. 491. Če več bab okoli otroka hodi, bolj je kilov. 492. Črna dobriga zerna. 494. Čič ni nič, delovic kruhovic. 495. Človek ni človek — Dokljer ga žena ne kersti. 496. Človek človeku Bog. 498. Človek človeku vrag. 499. Ciganka nima obraza, — Tode polno torbo. 500. Ciganka rodila je tebe lepó, — Možiti se bode za tebe lahko!

D o d a d e

Ilirskimu Listu Ljubljanskih novic 17. d. Sušca 1832.

Z.

Ukaz

ministerstva za uk in bogočastje dne 22. marcija 1877. št. 3898 od 1876, s katerim se za prostoročno risanje na izobraževalnih tečajih za učiteljice ročnih del vpeljuje učni črtež, in daje vodilo.

Za nauk v prostem risanju, kakor je določen v §. 88. osnovnega statuta izobraževališč za učitelje in učiteljice pride na izobraževalnih tečajih za učiteljice v ročnih delih naslednji učni črtež z vodilom vred v rabo:

A. Učni črtež za prsto risanje na izobraževalnih tečajih za učiteljice v ročnih delih.

Učni smoter.

Kar moč, naj se doseza spretnost v risanju, in premerjanji (kombinovanji) črtastih in drugačnih lepotičnih oblik (linearen und anderen Zierformen) z ozirom na njih porabo pri ženskih rokotvorih; znanost, kako gre barve jemati in harmonično sestavljati.

Kaj se uči?

(Unterrichtstoff.) (Tečaj traja 1 leto, na teden 2 uri.)

Risajo se ravnostne (ebene) geometrijske izobražbe: ravne in krive črte, trikotni, čveterokotni, mnogokotni, krogovi, podolgovate črte, premerjave (kombinacije) teh oblik. — Vaje v risanju ozališavnih (ornamentalnih) ravnostnih izobražeb; pravilne in somerne oblike; stilizovane jednostavne oblike listov in cvetic; premerjave njih na geometrijsko vrejeni podlagi; zvezdne podobe; rožice, trakovi, ovijače (Ranken), lepotičenje na robovih in ploskvi, pričetnice (Inizialen). — Vaje v risanju na pamet (Gedächtnis-Zeichenübungen) iz navedene učne tvarine. — Risanje po jednostavnih mnogo barvenih predlogah (polychromen Vorlagen). — Vaje v premerjalnem risanju po podanih prostih nagibljejih. Razlaganje najbolj jednostavnih geometrijskih oblik na telesninah. — Vaje v predrisanju na tabli s posebnim ozirom na krojilne izgleda (Schnittmuster).